

Uluslararası Spor, Egzersiz ve Antrenman Bilimi Dergisi

Cilt 1, Sayı 2, 83-94, (2015)

Orjinal Makale

Sporda Duygusal Zekâ Envanteri'nin Uyarlama Çalışması

İlhan Adiloğulları¹, Recep Görgülü^{2,3}

Özet

Amaç: Bu çalışmanın amacı Sporda Duygusal Zekâ Envanterinin (SDZE) Türkçe versiyonunun geçerliği ve güvenilirliğini sınamaktır.

Materyal ve Yöntem: 19 madde ve 5 alt boyuttan oluşan sporda duygusal zekâ envanteri, 157 kadın (yaş=20,10±1,95yıl) ve 247 erkek (yaş=21,25±2,18yıl) olmak üzere toplam 404 (yaş=20,80±2,17yıl) sporcuya uygulanmıştır. Envanterdeki maddeler 5'li Likert derecelendirme sisteminde 1 (Kesinlikle Katılmıyorum), 5 (Kesinlikle Katılıyorum) olarak değerlendirilmiştir. Envanterin faktör yapısı AMOS programında doğrulayıcı faktör analizi ile test edilmiştir.

Bulgular: Elde edilen faktör değerleri 19 maddelik envanter için uygun olduğu ancak b4 numaralı maddenin madde-toplam korelasyon değerinin istenilen değerin altında olduğu ve düşük faktör yükü ile yüklendiği görülmüştür. B4 numaralı madde envanterden çıkarıldığında envanterin diğer maddeler için faktör yüklerinin kabul edilebilir düzeydedir. Envanterin 18 maddeli yapısı Türkçe versiyon için desteklenmiştir. Envanterin güvenilirliği Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı ile incelenmiştir. SDZE'nin iç tutarlık katsayılarının; 0,69 (Başkalarının duygularını değerlendirme), 0,85 (Kendi duygularını değerlendirme) 0,67 (Duyguları düzenleme) 0,85 (Duyguların kullanımı) ve 0,61 (Sosyal beceriler) arasında olduğu belirlenmiştir.

Sonuçlar: Sporda Duygusal Zekâ Envanterinin Türkçe versiyonu Türk sporcularda kullanılabilir.

Anahtar Kelimeler

Spor,
Duygusal Zekâ,
Geçerlik,
Güvenirlik,

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi: 13.11.2015
Kabul Tarihi: 25.11.2015
Online Yayın Tarihi: 01.12.2015

DOI: 10.18826/ijsets.05333

The Adaption Study of Emotional Intelligence Inventory in Sport

Abstract

Aim: The purpose of this study was to test the validity and reliability of the Turkish version of Emotional Intelligence Inventory in Sport (EIIS).

Material and Methods: The emotional intelligence inventory in sport which have consists of nineteen items and five subscales, 157 female (age=20,10±1,95) and 247 male (age=21,25±2,18) in total 404 (age=20,80±2,17) participants completed. Respondents of the EIIS indicate the extent to which they agree with each statement on a five-point Likert scale, ranging from 1 (strongly disagree) to 5 (strongly agree). Factor structures of the scale were tested by confirmatory factor analysis in AMOS programme.

Results: The resulting factor is appropriate for the 19-item inventory value but is below the desired value of the item-total correlation values b4 and paragraphs are seen as loaded with low load factors. However, there was only one item with low factor loadings that was excluded from the inventory. It was obtained acceptable fit index values of inventory that confirming factor structures of Turkish version. Internal consistency coefficients of EIIS were found ranging from 0,69 (Appraisal of others emotions), 0,85 (Appraisal of own emotions), 0,67 (Emotional regulation) 0,85 (Use of emotions) and 0,61 (Social skills).

Conclusion: Turkish version of the Emotional intelligence inventory in Sport is can be used for Turkish athletes.

Keywords

Sport,
Emotional Intelligence,
Validity,
Reliability,

Article Info

Received: 13.11.2015
Accepted: 25.11.2015
Online Published: 01.12.2015

DOI: 10.18826/ijsets.05333

GİRİŞ

Son yılların güncel çalışma alanlarından biri olan duygusal zekâ giderek farklı alanlarda açılımlar yaratmaktadır. Bu alanlardaki çalışmaları duygusal zekânın tanımlanması ve ölçülmesi ilgili yeteneklerin belirlenmesi ve duygusal zekânın geliştirilmesi ile ilgili konular takip etmektedir (Yesilyaprak, 2001). Bu çalışmaların yöneldiği alanlardan bir tanesinde spor psikolojisi alanıdır.

Günümüzde, spor ortamlarındaki psikolojik faktörlerin performansla olan etkisi spor psikologları ve diğer bilim insanlarının (psikoloji, spor bilimleri vb.) ilgi odağı haline gelmiştir. Özellikle sporcuların

¹ Onsekiz Mart Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Çanakkale / Türkiye, ilhanadilogullari@gmail.com

² Institute for the Psychology of Elite Performance, Bangor University / UK, r.gorgulu@bangor.ac.uk

³ Uludağ Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Bursa / Türkiye, gorgulurecep@gmail.com

duygusal zekâ düzeylerinin davranışlarına olan etkisi sportif performans ile yakından ilişkilendirilmesi (Parker, Summerfeldt, Hogan, & Majeski, 2004) bu durumu daha anlamlı kılmaktadır.

Duygusal zekâ kavramının günümüze kadar gelişimine bakıldığında, bir çok araştırmacı tarafından farklı şekilde tanımlandığı görülmektedir. Ancak ilk olarak 1990 yılında psikolog Peter Salovey ve psikolog John Mayer tarafından; bireyin kendisinin ve başkalarının hislerini gözleyip, düzenleyebilmek; hisleri, düşünce ve eyleme kılavuzluk edecek şekilde kullanabilmek olarak tanımlanmıştır (Salovey ve Mayer, 1990). Bunun yanı sıra, duygusal zekâ ile ilgili literatürde çeşitli tanımlar da mevcuttur ve her tanım duygusal zekânın farklı bir yönüne dikkat çekmektedir. Duygusal zekâyı duyguları doğru anlayıp etkili ifade edebilme becerisi olarak ifade edenler olduğu gibi (Law, Wong ve Song, 2004), duygusal zekâyı iş verimini ve performansı etkileyen farklı bir zekâ çeşidi olarak tarif edenler de vardır (Cooper ve Sawaf, 1997; Gates, 1995; Goleman, 1995; Sosik ve Megerian, 1999). Bazı araştırmacılar duygusal zekâyı çalışanların iş performanslarını etkileyen sosyal bir beceri olarak tanımlarken (Shaffer ve Shaffer, 2005) bazıları da “kişinin kendi ve başkalarının güdülerini tanıyıp doğru tartabilmek ve değişen hayat şartlarına bağlı olarak bireylerin davranış ve duygularına yerinde ve uygun karşılıklar verebilmek” (Poskey, 2006: 1) olarak tanımlamaktadırlar.

Duygusal zekâ, bireyin davranışlarını yönlendiren ihtiyaç, dürtü ve gerçek değerlerini temsil etmekle birlikte diğer insanlarla olan ilişkilerinin ve iş yaşamındaki başarısının da belirleyicisi olmaktadır (Baltaş, 2000). Kondrad ve Hendi (1997), duygusal zekâyı, bireyin kendisini ve başkalarını motive edebilmek için gerekli duygusal kalitenin bir kompozisyonu olarak değerlendirirken, diğer yandan Mayer ve Salovey (1993) ise duygusal zekâyı kişinin kendi duygularını anlaması, bunlar arasında seçim yapabilmesi, başkalarının duyguları için empati göstermesi ve kendi duygularını hayatına yön vermede, yaşam kalitesini yükseltmede kullanabilmesi olarak daha kapsamlı bir değerlendirmede bulunmuşlardır. Her iki tanımlamada da vurgulanmak istenen, başarı için önemli görülen empati, duyguları ifade etme ve anlama, mizacını kontrol etme, bağımsızlık, uyum sağlayabilme, kişilerarası sorunları çözme, sebat, sevecenlik, nezaket saygı gibi duygusal nitelikleri betimlemek için kullanılmıştır (Yesilyaprak, 2001).

Yukarıda da belirtildiği gibi bir çok yazılı kaynakta duygusal zekâ ile ilgili çeşitli çalışmalar ve tanımlamalar yapılmış, farklı görüşler ileri sürülmüş olmasına rağmen “duygusal zekâ” kavramının sistematik ve teorik yapısı yukarıda belirtilenin ötesinde Salovey ve Mayer (1990) ile ortaya çıkmış ve popüler bir araştırma alanı haline gelmiştir (Meyer ve Zizzi, 2007). Salovey ve Mayer (1990) duygusal zekâyı (Emotional Quotient) EQ olarak ifade etmiş ve şöyle açıklamışlardır; *duygusal zekâ kişinin kendisinin ve diğerlerinin duygularını ve hislerini izleme, bunlar arasında ayırım yapıp farkına varma ve bu farkındalığı düşünce eylemlerinde kullanma becerisini içeren sosyal zekânın alt kümesidir.* Mayer ve Salovey’in ortaya koyduğu ve günümüzde var olan model, yetenek modeli olarak adlandırılmaktadır. Mayer ve arkadaşları (2000) duyguların motivasyon ve biliş ile birlikte gerekli zihinsel faaliyetlerden biri olduğunu ileri sürmektedir. Mayer ve Salovey (1993;1995;1997) yetenek modelli duygusal zekânın bir zekâ türü olarak gerekli şartları sağladığını belirtmektedir. Bu kriterler (Mayer ve diğ., 2004); *duygusal zekânın ölçümü doğru ve yanlış cevapları içermektedir. Duygusal zekâ diğer zihinsel beceriler ile doğrudan bağlantılıdır (Örn. Sözel zekâ), duygusal zekâ geliştirilebilir ve yaş ve tecrübe ile kazanılabilir.* Yetenek modeli 4 alt boyut ile açıklanmaktadır; *duyguları algılama, duyguların kullanımı, duyguları anlamak ve muhakeme etmek ve duyguyu yönetme ve düzenleme.*

Bunun yanı sıra diğer bir önemli model ise “karma model” olarak ele alınmaktadır, Bar-On (1997), Goleman (1995) ve Cooper ve Sawaf (1997) bu modelin savunucuları olmuşlardır. Karma duygusal zekâ modeli, Cobb ve Mayer (2000) tarafından; *sosyal beceriler, özellikler ve davranışlar ile harmanlayan ve duygusal zekâ yetisinin bizi ulaştıracağı başarılarla ilişkin parlak vaatlerde bulunma* olarak ifade edilmektedir.

Bar-On (1997) duygusal zekâyı “bilişsel olmayan yeteneklerin düzeni, yeterlilik (kifayet), dışsal baskı ve isteklerle mücadele etmede başarılı olma yeteneği” olarak tanımlamaktadır. Bar-On’un yazılı kaynağına bakıldığında, yaşamdaki başarıya katkıda bulunan beş alan belirlediği görülmektedir (Mayer ve diğ., 2000). Bunlar; kişisel işlev, kişilerarası yetenek, uyumluluk, stres yönetimi ve genel ruh halidir. Kişisel işlev, bir kişinin duygularını, hislerini ve düşüncelerini anlama ve farkında olma

yeteneğidir. Başkalarının duygu ve hislerini anlama ve farkında olmak ise yüksek kişilerarası yeteneği olan kişilerin özelliğidir. Uyumluluk-uyum sağlama, değişen şartlarla birlikte esnek olabilme ve duyguları değiştirebilme yeteneğidir. Birey stresle başa çıkabiliyor ve duygularını kontrol altına alabiliyorsa, stres yönetimini başarılı bir şekilde uyguluyor demektir (Bar-On, 2005). Genel ruh hali, olumlu duyguları ifade etme ve hissetme ile iyimser olma yeteneğidir. Bar-On'un duygusal zekâ öğelerinden bazıları zihinsel yetenekler olarak (örneğin; duygusal farkında olma ve problem çözme) tanımlanırken, diğer öğeleri daha çok kişilik tabanlı (örneğin; uyumluluk ve iyimserlik) tanımlamaktadır (Çakar ve Arbak, 2004). Benzer bir şekilde, Cooper ve Sawaf'ın 2003 yılında duygusal zekâyı şöyle tanımlamışlardır; duygusal zekâ kendimizin ve başkalarının duygularını tanımayı ve değerlendirmeyi öğrenmemizin yanı sıra duygulara ilişkin bilgileri ve duyguların enerjisini günlük yaşantımıza ve işimize etkin bir biçimde yansıtarak uygun tepkiler vermemize yardımcı olan zekâ alanıdır.

Genel olarak duygusal zekâ kavramına baktığımızda, kendimizin ve başkalarının duygularını tanıma ve değerlendirmenin yani sıra duygulara ilişkin bilgileri ve duyguların yönetimini günlük hayatımıza etkin bir biçimde yansıtarak onlara uygun tepkiler vermemizi sağladığını görürüz. Bu yüzden birey; iş, eğitim ya da özel yaşamında istedik sonuçlara ulaşmak için duygularını istediği yönde akıllıca kullanabiliyor ve istediği sonuçları elde edebiliyorsa “duygusal zeki” olarak nitelenebilir (Yesilyaprak, 2001). Bu nitelemeyi spor ortamına taşıdığımızda aynı “duygusal zeki sporcu” değerlendirmesini sporcu ve antrenörler içinde yaparak yeni bir kavram ortaya koymak mümkün.

Yapılan bir çok araştırmaya göre, duygusal zekâ hem araştırmacılar (bilim adamları) hem de alandaki uygulayıcılar (antrenör, spor psikoloğu, yöneticiler vb.) tarafından spor psikolojisinin gelişen konuları arasında anahtar bir kavram olması açısından önemli bir değere sahiptir (Meyer ve Fletcher, 2007; Meyer ve Zizzi, 2007; Thelwell ve diğ., 2008; Lane ve diğ., 2009). Bu bağlamda, genel psikolojide yer alan tanımlamalar ve bulguların sonuçlarıyla benzerlik göstererek, duyguların spor psikolojisinin önemli konuları üzerinde de etkili olduğu vurgulanmaktadır. Örneğin bu konuların başında; algı (Phelps ve diğ., 2006; Stefanucci ve diğ., 2008), dikkat (Eysenck ve diğ., 2007), motivasyon (Izard, 1993), karar verme (Schwarz, 2000) beceri öğrenimi (Coombes ve diğ., 2005) ve performans (Erez ve Isen, 2002) gelmektedir.

Duygusal zekâ yaşamın tüm alanlarında olduğu gibi, bir çok kişinin yaşamının bir parçası olan spor ortamlarında da sportif performans üzerinde de önemli rolü bulunmaktadır. Spor; eğlence ve haz alma aracı olarak görülmesine rağmen (Sit ve Lindler, 2005), sporcular için yüksek seviyeli performans söz konusu olduğunda, stres ve kaygı gibi bazı psikolojik durumların ortaya çıktığı görülmektedir (Mellalieu ve diğ., 2009). Buna ek olarak üst düzey hedeflere ulaşmada sporcuların sport ortamında yaşamış olduğu baskı, stres ve duygu yoğunluğu normalde ve günlük yaşamda olduğundan çok daha fazla olabilmektedir (Lazarus, 2000). Özellikle müsabaka ortamlarında sporcuların duygularını kontrol etme becerileri, kendi duygularını ve diğer insanların (rakip sporcu, antrenör, hakem, seyirci vs.) duygularını anlayabilme ve bu duyguların birbirinden farklı olabileceğinin farkına varabilme açısından önemlidir. Bu farkındalığa sahip olan sporcuların kendi duygularını değişik durumlarda istenen düzeyde kontrol ederek performansla olumlu katkı sağlamaları kaçınılmazdır.

Diğer yandan, Laborde ve arkadaşları (2011), duygusal zekânın sadece sporcular için değil aynı zamanda antrenörler için de önemli olduğunu vurgulamaktadırlar. Duygusal zekâ, özellikle antrenörler için antrenörün takım içindeki etkinliği bakımından çok önemlidir (Thelwell ve diğ., 2008). Dahası duygusal zeka, sporcuları daha iyi motive etme ve karakter gelişimi (Laborde ve diğ., 2011), liderlik (Erkus ve Gunlu, 2008) ve etkili iletişim becerileri (Adiloğulları ve diğ., 2015) gibi önemli konularda antrenörler için olumlu ve etkili bir araç olarak vurgulanmaktadır.

Duygusal zekânın önemini, takım ve bireysel sporlar bağlamında değerlendirdiğimizde, sporcularda (özellikle takım sporlarında) yüksek seviyeli duygusal zekâ ile performans başarısının doğrudan bağlantılı olduğu belirtilmektedir (Crombie ve diğ., 2009; Perlini ve Halverson, 2006). Zizzi ve arkadaşları (2003), bu bağlantıyı takım sporlarında yüksek seviyede başarılı bir sportif performans için sporcunun, takım arkadaşlarının ve rakip oyuncuların duygularının bir bütün olarak farkında olmasının yanı sıra bireysel olarak ve tek bir sporcunun (rakip veya takım arkadaşı) duygularının da farkında olması gerektiğini vurgulamışlardır. Lane ve arkadaşları (2009) ise yapmış oldukları çalışmada,

bireysel sporlarda yüksek seviyeli duygusal zekânın imgeleme ve kendi kendine konuşma/olumlu içsel konuşma (positive-self-talk) gibi bazı psikolojik becerileri kullanmada olumlu etkilerinin olduğu gözlenmiştir.

Dolayısıyla duygusal zekânın sportif açıdan; bireysel, süreç ve organizasyonel performans veya takım performansı ile ilişkileri boyutunda irdelenmesinin literatüre faydalı sonuçlar katması beklenmektedir. Ancak sporda duyguların önemine bu denli vurgu yapılmasına rağmen, yapılan çalışmalar sporda duygusal zekânın önemine vurgu yapan değerlendirmeler ile sınırlı kalmaktadır (Stough ve diğ., 2009). Diğer bir deyişle yapılan çalışmalar deneysel değil cogunlukla betimleyicidir. Bu yüzden, duygusal zekânın spor ortamında ölçülebilmesi gerekmekte (Lane ve diğ., 2009) ve bunun için sebep-sonuç ilişkisi gibi daha bir çok karmaşık ilişkinin incelenmesine imkan sağlayacak deneysel çalışmalara ihtiyaç vardır. Duygusal zekâ ile ilgili yapılan çalışmalara ilginin artması ve özellikle uluslararası araştırmalarda sporda duygusal zekâ ile ilgili yapılan çalışmaların popüler olmasına rağmen, Türkiye’de sporda duygusal zekâ alanındaki çalışmaların sınırlı olması ve sporda duygusal zekânın ölçülebilirlik ihtiyacına cevap aranması çalışmaya yön veren temel unsurlardandır.

Bununla birlikte birçok spor dalından sporcuların çeşitli gereksinim ve ihtiyaçlarına cevap verebilmek açısından sporcuların algılanan duygusal zekâ düzeylerinin incelenip tespit edilmesine olanak sağlamaya çalışmak araştırmanın temel hedeflerindedir. Dolayısıyla, sporcuların antrenman ve yarışma ortamlarındaki algılanan duygusal zekâ düzeylerini göz önüne alarak onların deneyimleri, performansları ve bazı becerilerinin niteliklerini daha iyi değerlendirme imkânı sağlamak, özellikle antrenörler için de daha verimli bir sportif ortam sunacaktır. Sporcuların algılanan duygusal zekâ düzeylerinin incelenmesi, onların psikolojik durumlarına ışık tutacağı gibi spor psikolojisinin diğer bağlantılı konuları ile birlikte ele alınarak literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Sonuç olarak, sportif performans önemli etkisi olan duygusal zekâ düzeyinin belirlenmesine hizmet eden bir envanterin Türk sporcuları ve spor adamları için uygulanabilir hale getirilmesi bu alanda yapılacak olan çalışmaların sayısını arttıracaktır. Bu nedenle çalışmanın asıl amacı, “Sporda Duygusal Zekâ Envanteri” nin (SDZE) Türk sporcuları için uyarlanmasıdır.

MATERYAL ve YÖNTEM

Araştırma Grubu: Araştırmanın örneklem grubunu farklı spor dallarında (atletizm, badminton, basketbol, boks, cimnastik, futbol, hentbol, judo, tenis, voleybol, yüzme) lisanslı olarak spor yapan üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Envanter, geçerlik ve güvenilirlik çalışmasına yaşları 17 ile 29 arasında değişen, 157 kadın ($\bar{x}_{yaş}=20,10\pm1,95$) ve 247 erkek ($\bar{x}_{yaş}=21,25\pm2,18$) olmak üzere toplam 404 ($\bar{x}_{yaş}=20,80\pm2,17$) sporcu katılmıştır.

Veri Toplama Aracı: Duygusal Zekâ Envanteri sporcuların duygusal zekâ yeteneklerini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Envanter, Shutte ve diğ. (1998)’nin geliştirmiş olduğu duygusal zekâ ölçeği (emotional intelligence scale) temel alınarak Lane ve arkadaşları (2009) tarafından 19 madde ve 5 boyut olarak sporcular için uyarlanmıştır. Sporcular için uyarlanan bu envanterin alt boyutları; *başkalarının duygularını değerlendirme* (5 madde), *kendi duygularını değerlendirme* (3 madde), *duyguları düzenleme* (2 madde), *sosyal beceriler* (3 madde) ve *duyguların kullanımı* (6 madde)’dir.

Envanterin güvenilir ve geçerli bir envanter olarak kullanılabilmesi ile faktör yüklerinin belirgin bir şekilde oluşarak yapılacak analizlerde anlamlı istatistiklerin elde edilebilmesi, örneklem büyüklüğü ile doğru orantılıdır. Örneklem büyüklüğünün tespiti ile ilgili olarak literatürde çeşitli yöntemler mevcut olup, madde sayısı: gözlem sayısı oranı, mutlak gözlem sayısı ve beklenen faktör sayısı: gözlem sayısı gibi yöntemler bulunmaktadır (Yurdugül, 2012). Söz konusu yöntemlerden madde sayısı: gözlem sayısı oranı yöntemi en yaygın olarak kullanılan yöntemdir. Bu yöntemde tespit edilecek yeterli örneklem sayısının tespit edilmesi için bu oranın, Pedhazur (1997)’a göre 1:15, Nunnally (1978)’ye göre 1:10, Gorsuch (1983) ve Brymen ve Cramer (1997)’e göre ise 1:5 olması gerektiği belirtilmektedir. Madde sayısı: gözlem sayısı oranında 1:5 oranı minimum değeri ifade ederek alt sınır teşkil etmekte olup bu alt sınırın altına düşülmemelidir (Gorsuch, 1983). Ölçek alt boyutlarının Cronbach alfa değerlerinin 0,61 ile 0,85 arasında değiştiği görülmektedir. Ölçeğin genel iç tutarlılık katsayısının ise 0,91 olarak yüksek olduğu görülmektedir.

Çeviri Aşaması: Sporda Duygusal Zekâ Envanterinin (SDZE) çeviri aşaması Brislin (1986) tarafından çeviri geri çeviri (back to back translation) yönteminde belirtilen hususlar dikkate alınarak gerçekleştirilmiştir. Envanterin İngilizce orijinali, akademik olarak İngilizce eğitim görmüş bir uzman psikolog, spor bilimleri alanından iki uzman ve bir spor psikoloğu (uluslararası akreditasyonu olan) tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir. Elde edilen 4 Türkçe envanterdeki maddeler karşılaştırılmış ve aynı çeviriye sahip maddeler belirlenmiştir. Aynı çeviriye sahip maddeler ve farklı çeviriye sahip maddelerin her bir çeviri şekli yeniden uzmanlara verilerek tekrar İngilizceye çevrilmiştir. Geri çevirisi yapılan envanter maddeleri, orijinal envanter maddeleri ile karşılaştırılmış farklılıklar, eksiklikler ve hatalar tespit edilmiştir. İngilizce çeviri orijinal envanter ile karşılaştırılmış, birbirine en yakın çeviriler ile Türkçe envanter son şeklini almıştır.

Verilerin Toplanması: Envanterler sporculara dağıtılmadan önce, kendilerine çalışmanın amacı, önemi ve prosedür hakkında ön bilgi verilerek çalışmaya katılan sporcular bilgilendirilerek onam formu imzalatılmıştır. Çalışmanın uygulama kısmı araştırmacılar tarafından yürütülmüştür. Verilerin toplanmasında herhangi bir süre kısıtlaması yapılmamıştır.

Verilerin Analizi: Çalışmanın analizleri için AMOS programı ve SPSS 20 programı kullanılmıştır. Yapısal Eşitlik Modeline dayalı analizler, sosyal bilimlerde temel olan gizil değişkenleri (Latent Constructs) belirlemek, yordamak ve nedensel modelleri test etmek amacı ile kullanılmaktadır (Sümer, Sümer, Çifçi ve Demirutku, 2000). Çalışmada doğrulayıcı faktör analizi uygulamak için; Hoyle ve Panter tarafından önerilen farklı uyum indeksleri –ki kare (χ^2), karşılaştırmalı uyum indeksi (CFI); normleştirilmemiş uyum indeksi (non-normed fit index-NFI), Standartlaştırılmış Hata Kareleri Ortalamasının Karekökü (SRMR) ve Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (RMSEA/Root mean square error of approximation) dikkate alınmıştır. χ^2 değerleri, modelin uygunluğunun ne kadar uygun olup olmadığını kestirir ve “0” değeri mükemmel bir uyumu ortaya koymaktadır. Artan χ^2 değeri gözlenen kovaryans matrisinin hesaplanan kovaryans matrisinden ne ölçüde ayrıldığının göstergesidir ve büyük χ^2 değerleri önerilen model ile eldeki verinin uyuşmadığını gösterir (Sümer ve diğ., 2000). χ^2 değeri örneklem genişliğine duyarlı olduğu için başka uyum indekslerinin de kullanımı önerilmektedir (Hu ve Bentler, 1999). NNFI ve CFI değerlerinin 0,90 ve 0,95 üzerinde olması modelin uygunluğunun kabul edilebilir ve mükemmel olduğunu göstermektedir (Hoyle ve Panter, 1995; Hu ve Bentler, 1999). Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (RMSEA/Root Mean Square Error of Approximation) değerlerinin 0,05'ten küçük olması durumunda model uygunluğunun mükemmel olduğunu; 0,08 değerinin ise kabul edilebilir bir sınır olduğu belirtilmektedir (Browne ve Cudeck, 1993). Standartlaştırılmış Hata Kareleri Ortalamasının Karekökü (SRMR/Standardized Root Mean Residual) değeri 0-1 arasında değişkenlik göstermekle birlikte değer 0,05'den küçük olması, verilerin modele mükemmel uyum gösterdiğini belirtmektedir (Ullman, 1996). Envanterin güvenilirliğini test etmek amacı ile Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı hesaplanmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. 19 maddeli sporda duygusal zekâ envanterine ilişkin faktör yükleri

Maddeler	Envanter maddelerine ilişkin faktör yükleri
BAŞKALARININ DUYGULARINI DEĞERLENDİRME (BDD)	
1. İnsanların yüz ifadelerine bakarak nasıl hissettiklerini söyleyebilirim.	0,81
2. Başka biri yaşamıyla ilgili önemli bir olayı bana anlattığında, bu olayı neredeyse kendim yaşamış gibi hissederim.	0,44
3. Başka insanların ne hissettiğini sadece onların yüz ifadelerine bakarak anlarım.	0,54
4. İnsanların neden böyle hissettiğini anlamak benim için zordur.	0,22*
5. İnsanların kendilerini nasıl hissettiklerini onların ses tonlarını dinleyerek söyleyebilirim.	0,67
KENDİ DUYGULARINI DEĞERLENDİRME (KDD)	
6. Duygularımı yaşadıkça onların farkında oluyorum.	0,78
7. Duygularımın neden değiştiğini bilirim.	0,79
8. Duygularımı yaşadıkça onları kolayca tanırım.	0,86
DUYGULARI DÜZENLEME (DD)	

9. Duygularım üzerinde kontrole sahibim.	0,65
10. Beni mutlu edecek aktiviteleri arar bulurum.	0,80

SOSYAL BECERİLER (SB)

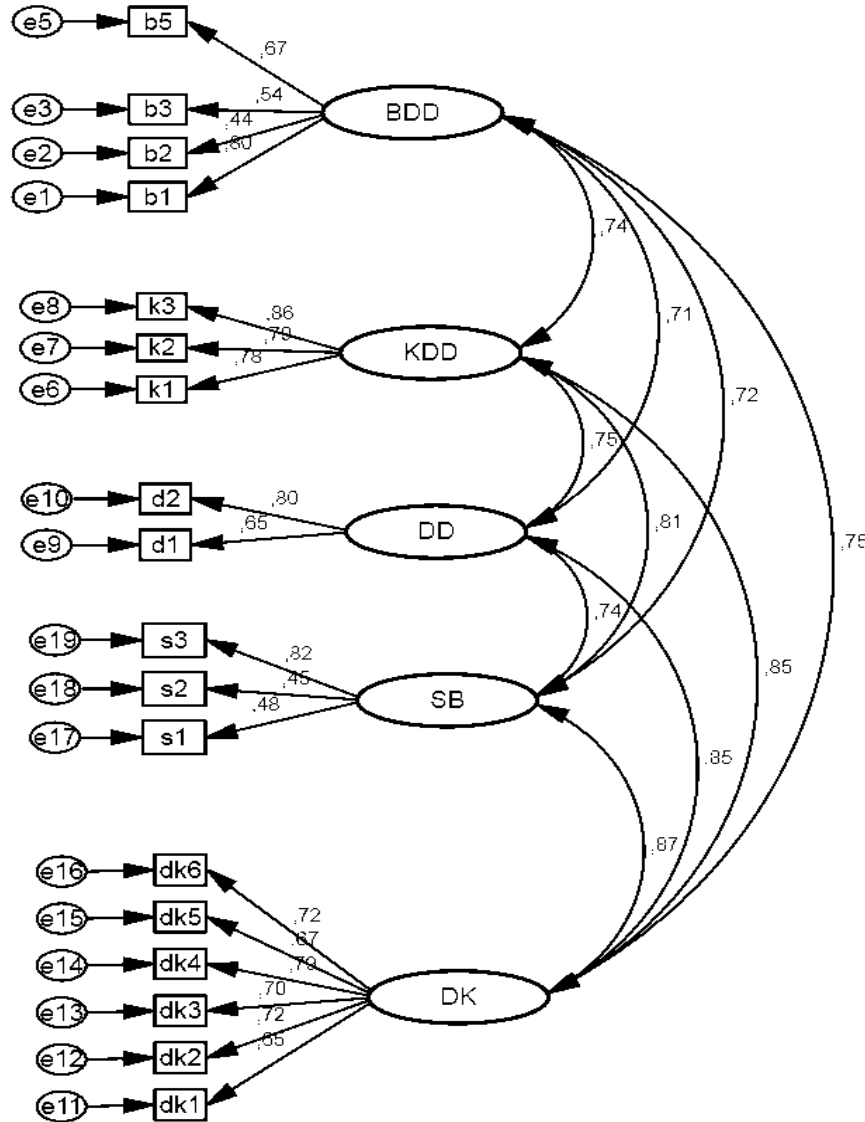
11. Duygularımı başkalarıyla paylaşmak hoşuma gider.	0,48
12. Başkalarının hoşlanacağı aktiviteleri düzenlerim.	0,45
13. Diğer insanlara üzgün olduklarında kendilerini daha iyi hissetmeleri için yardım ederim.	0,82

DUYGULARIN KULLANIMI (DK)

14. Ruh halim değiştiğinde yeni olasılıkları görürüm.	0,65
15. Olumlu bir duygu yaşadığımda onu nasıl devam ettireceğimi bilirim.	0,72
16. Olumlu bir duygu durumunda olduğumda, problemleri çözmek benim için kolaydır.	0,70
17. Ruh halim olumlu olduğunda yeni fikirler bulabilirim.	0,79
18. Duygularımda bir değişme hissettiğimde yeni fikirler bulmaya eğilimliyimdir.	0,67
19. Engeller karşısında kararlılığımı sürdürmek için iyi ruh hallerimi kullanırım.	0,72

19 maddeli SDZE'nin BDD alt boyutunda bulunan *"İnsanların neden böyle hissettiğini anlamak benim için zordur"* maddesinin 0,22 ile düşük düzeyde yüklendiği görülmektedir.

19 maddeli SDZE'den *"İnsanların neden böyle hissettiğini anlamak benim için zordur"* maddesi envanterden çıkarıldığında yapılan Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) analizi sonucunda, 18 maddeli SDZE maddelerinin faktör yüklerinin 0,44 ile 0,86 arasında değiştiği görülmektedir. Envanterin alt boyutları arasındaki kovaryans değerlerinin; 0,71 ile 0,87 arasında değiştiği görülmektedir.

Şekil 1. 18 maddeli sporda duygusal zekâ envanterine ilişkin faktör yükleri ve kovaryans değerleri

Tablo 2. Ölçüm modelinin uyum indeksleri

SDZE-18 madde	χ^2	SD	Uyum İndeksleri		RMSEA
			CFI	NFI	
	295,8	125	0,95	0,92	0,054

Not: χ^2 = Ki Kare, SD = Serbestlik derecesi, CFI = Karşılaştırmalı uyum indeksi, NNFI = Normlaştırılmamış uyum indeksi, SRMR = Standartlaştırılmış Hata Kareleri Ortalamasının Karekökü, RMSEA = Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü

18 maddelik modelin uyum indekslerine bakıldığında (Tablo2), $\chi^2(125)=295.8$, $p<0,01$, CFI değerinin 0,95, NFI=0,92 değeri ile kabul edilebilir olduğu görülmektedir. Bununla birlikte modelin kök ortalama kare yaklaşım hatası (RMSEA)=0,054 çıkarak değer kabul edilebilir düzeydedir.

Tablo 3. Sporda duygusal zekâ envanterinin alt boyutlarına ilişkin iç tutarlılık katsayıları

Alt Boyutlar	İç Tutarlılık Katsayıları
Başkalarının Duygularını Değerlendirme	0,69
Kendi Duygularını Değerlendirme	0,85
Duyguları Düzenleme	0,67
Sosyal Beceriler	0,61
Duyguların Kullanımı	0,85
<i>Ölçeğin Genel İç Tutarlılık Katsayısı</i>	<i>0,91</i>

Envanter alt boyutlarının Cronbach alfa değerlerinin 0,61 ile 0,85 arasında değiştiği görülmektedir. Envanterin genel iç tutarlılık katsayısının ise 0,91 olarak yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 4. 19 maddeli SDZ-E'nin madde-toplam korelasyon değerleri

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
b1	68,07	165,42	0,63	0,91
b2	68,50	170,52	0,44	0,91
b3	68,64	172,60	0,38	0,91
b4	68,63	178,17	0,18*	0,92
b5	68,22	167,58	0,59	0,91
k1	67,92	163,77	0,68	0,91
k2	67,99	161,89	0,74	0,91
k3	67,94	162,45	0,75	0,91
d1	68,29	165,44	0,55	0,91
d2	67,87	163,60	0,68	0,91
s1	68,36	168,38	0,45	0,91
s2	68,50	171,65	0,40	0,91
s3	67,73	164,23	0,72	0,91
dk1	68,15	167,20	0,64	0,91
dk2	68,00	165,47	0,69	0,91
dk3	68,01	166,17	0,66	0,91
dk4	67,86	164,05	0,72	0,91
dk5	68,00	168,25	0,62	0,91
dk6	67,93	165,59	0,66	0,91

Tablo-5. 18 maddeli SDZ-E'nin Envanterin alt boyutları arasındaki korelasyon değerleri

Alt Boyutlar (n=404)	BDD	KDD	DD	SB	DK
Başkalarının duygularını değerlendirme (BDD)	r 1				
Kendi duygularını değerlendirme (KDD)	r 0,60	1			
	p 0,00**				
Duyguları düzenleme (DD)	r 0,51	0,58	1		
	p 0,00**	0,00**			
Sosyal Beceriler (SB)	r 0,48	0,61	0,49	1	
	p 0,00**	0,00**	0,00**		
Duyguların Kullanımı (DK)	r 0,61	0,77	0,66	0,63	1
	p 0,00**	0,00**	0,00**	0,00**	

**p<0,01.

Envanterin alt boyutları arasındaki korelasyon değerlerine göre; tüm alt boyutlar arasında $p<0,01$ düzeyinde anlamlı ilişki bulunmuştur. Bunun yanı sıra korelasyon değerlerinin 0,48 ile 0,77 arasında değiştiği görülmektedir.

TARTIŞMA

Bu çalışma, Shutte ve arkasları (1998) tarafından geliştirilen ve Lane ve arkadasları (2009) tarafından revize edilerek sporda kullanım için uyarlanan “*Sporda Duygusal Zekâ Envanterinin*” Türkçe formunun geçerliği ve güvenilirliğini sınavarak Türk araştırmacılar için kullanılabilir hale getirmek için yapılmıştır. Envanterin geçerliğinin test etmek için yapılan doğrulayıcı faktör analiz sonuçları, toplam 5 boyut ve 19 maddeden (*Başkalarının Duygularını Değerlendirme=5 madde, Kendi Duygularını Değerlendirme=3 madde, Duyguları Düzenleme=2 madde, Sosyal Beceriler=3 madde ve Duyguların Kullanımı=6 madde*) oluşan envantere ait uyum indekslerinin kabul edilebilir düzeyde olduğunu göstermektedir. Ancak ilk boyutun dördüncü maddesinin “*İnsanların neden böyle hissettiğini anlamak benim için zordur (0,22)*” faktör yükünün 0,30’dan düşük olması bu maddenin çıkarılarak tekrar modelin 18 madde üzerinden uygunluğunun test edilmesini edildiğinde, 19 maddelik modelden elde edilen uyum indeksleri ile 18 maddeden elde edilen uyum indeksleri arasında bir farklılık tespit edilememiştir. Bu çalışmada 19 ve 18 maddelik modeller için elde edilen uyum indeks değerlerinin kabul edilebilir düzey olarak belirtilen değerlerde olması, Türk spor katılımcılarında 18 maddelik envanterin geçerliğini destekler niteliktedir. İlk boyutun dördüncü maddesinin (0,22) düşük faktör yüküne sahip olması, bu maddenin sözel yapısının yeniden ele alınması gerektiğini ortaya çıkarmaktadır.

Envanterin güvenilirliğini sınamak amacı ile yapılan Cronbach Alpha iç tutarlık katsayıları incelendiğinde, SPDZ-E alt boyutları için elde edilen iç tutarlık katsayı değerlerinin 0,61 ile 0,85 arasında değiştiği görülmektedir. SPDZ-E alt boyutlarından elde edilen bu değerler, Alpar (2014) tarafından oldukça güvenilir olarak ifade edilen 0,60–0,80 değerleri ile uyumluluk göstermektedir.

19 maddeli SPDZ-E’den dördüncü madde düşük faktör yükü (0,22) ile yüklendiği için envanterden çıkarıldığında yapılan DFA analizi sonucunda, 18 maddeli SPDZ-E maddelerinin faktör yüklerinin 0,44 ile 0,86 arasında değiştiği görülmektedir. Envanterin alt boyutları arasındaki kovaryans değerlerinin 0,71 ile 0,87 arasında değiştiği görülmektedir. Elde edilen korelasyon değerleri her bir maddenin alt boyutunu ölçmeyi hedeflediği özelliği dolayısı ile envantere yer alan 5 alt boyutu ölçebildiğini göstermektedir.

Envanterin bütünü (19 madde) için yapılan madde- toplam korelasyonu sonucuna göre; b4 numaralı maddenin (0,18) ile en düşük, k3 numaralı maddenin de (0,75) ile en yüksek değere sahip olduğu görülmektedir. Büyüköztürk (2007)’e göre, madde toplam korelasyonun 0,30 ve daha yüksek değerde olan maddelerin bireyleri iyi ayırt ettiğini ve seçim için iyi bir ölçü olacağını ifade etmektedir. Yukarıda belirtilen analiz sonuçlarına göre envanterin Türkçe formunun sporcuların duygusal zekâ durumlarını belirleyebilmek açısından envanterin orijinal formu ile benzer sonuçlar içermektedir. Bu durumda, envanterin sporcular için kullanılarak onların duygusal zekâ durumlarının belirlenmesine

yardımcı olabileceği savunulabilir. Duyguların sadece sportif müsabaka esnasında değil, müsabaka öncesi ve sonrası günlük yaşamda dıştan gelen farklı faktörler tarafından da etkileniyor olması sporcuların, antrenörlerin duygusal zekâ düzeylerinin yüksek olmasını gerektirmektedir. İnsan zekâsının gerçek ölçütü IQ olarak değerlendirilse bile yapılan çalışmalar sonucunda, hayat başarısı konusunda belirleyici olanın kişilerin duygusal zekaları (EQ) olduğu düşünülmektedir (Yesilyaprak, 2001). Bu durum şüphesiz sporcular içinde kaçınılmazdır. Goleman (2000)'nin "Örgütlerde Duygusal Zekâ Araştırmaları Konsorsiyumu" başkanı olarak dünya çapında beşyüz civarında şirket, devlet kurumu ve kar amacı gütmeyen kuruluşlarda yürüttüğü analizlerin ulaştığı sonuçların tümü, duygusal zekânın hemen hemen her iş alanında mükemmelliği yakalamakta üstün bir rol oynadığına işaret etmektedir. Bu incelemelerin ortaya koyduğu bulgular duygusal zekânın, aklın sahip olduğu yetilerin kullanılabilmesinde yaşamsal bir öneme sahip olduğudur. Diğer bir ifade ile, gerek bireysel gerekse takım sporları yapan sporcular duygularını tanıyıp kendilerini yapıcı bir biçimde yönlendirildikleri takdirde zihinsel performanslarını arttırlar. Bilindiği gibi, dünyanın önemli ekonomik unsurlarından biri olan sportif ortamlarda duygularını yönetemeyen insan, aklını da yönetememektedir! Sonucun saniyelerle hatta saliselerle belirlendiği pek çok spor dalında duyguların dolayısı ile davranışların kontrolünün sporcunun duygusal zekâ düzeyi ile ilişkili olduğu düşünülmektedir.

Duygusal zekâ duygularla ilgili bir süreç olmasına rağmen zihinsel bir beceri olduğuna da inanılmaktadır (Epstein, 1999) ve bu beceri aklın kullanılmasını sağlar. Akli kullanmak ise duygusallığın ve dürtülerin üstesinden gelip doğru ve iyi kararlar vermek demektir (Erdoğan ve Kenarlı, 2008). Duygusal zekâyı duyguları bastırmak ve denetim altına almak için gerekli bir yetenek olarak değil; aksine onların nasıl daha verimli ve etkin kullanılacağına yardım eden bir yeterlilik olarak algılamak daha doğru bir tespit olacaktır (Delice ve Günbeyi, 2013).

SONUÇ ve ÖNERİLER

Araştırma, Sporda Duygusal Zekâ Envanterinin (SDZE) Türkçe formunun geçerliliği ve güvenilirliğini sınamak için yapılmıştır. SDZ-E nin 19 maddeli orjinal halinde bulunan b4 numaralı maddenin Cronbach alfa değerinin 0,22 olması ($0,22 < 0,30$), madde-toplam değerinin 0,14 olması ($0,14 < 0,25$), ilgili maddenin ölçekten atıldığında envanterin bütünü için Cronbach alfa değerinin 0,91 den 0,92 ye yükselmesi, b4 numaralı maddenin envanterden çıkarılması için gerekçeler olarak görülmektedir. Dolayısı ile SPDZ-E'nin 18 maddelik Türkçe formunun sporcuların duygusal zekâ düzeylerini belirlemek için kullanılabilmesi düşünülmektedir. Bununla birlikte gelecekte yapılacak diğer çalışmalar, envanterlerin kullanımına ilişkin daha net sonuçlar verebilir. Örneklem sayısı ve örnekleme dâhil edilecek diğer spor dalları ve farklı düzeyde sporcular ile yapılacak olan çalışmalar literatüre daha net sonuçların elde edilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Adiloğulları, İ., Görgülü, R., Şenel, E. (2015). Do emotionally intelligent coaches possess better communication skills in your football team? *14th European Congress of Sport Psychology*, 14-19 July, Bern, Switzerland.
- Alpar, R. (2014). *Spor sağlık ve eğitim bilimlerinden örneklerle uygulamalı istatistik ve geçerlik güvenilirlik*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Baltas, A. (2000). *Ekip çalışması ve liderlik*. Remzi kitapevi, İstanbul.
- Bar-On, R. (1997). *The Emotional Quotient Inventory (EQ-i): A test of emotional intelligence*. Toronto, Canada: Multi-Health Systems, Inc.
- Bar-On, R. (2005). The impact of emotional intelligence on subjective well-being. *Perspectives in Education*, 23, 41-61.
- Browne, M. W., Cudeck, R. (1993). *Alternative ways of assessing model*. In K. A. Bollen, & J. S. Long, Testing structural equation models. Newbury Park, CA: Sage.
- Brislin R.W. (1986) *The wording and translation of research instruments*. In W.L. Lonner and J.W.Berry, eds Field Methods in Cross-Cultural Research. Newbury Park, CA: Sage.
- Bryman, A., Cramer, D. (2005). *Quantitative data analysis with SPSS 12 and 13: A Guide for Social Scientists*. London, Rutledge.

- Büyüköztürk, Ş. (2007). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem AYayıncılık.
- Cobb, CD., Mayer, JD. (2000). Emotional intelligence: What the research says? *Educational Leadership*, 58(2), 14-18.
- Coombes, S.A., Janelle, C.M., Duley, A. R. (2005). Emotion and motor control: movement attributes following affective picture processing. *Journal of Motor Behavior*, 37 (6), 425–436.
- Cooper, R., Sawaf, A. (2003). *Liderlikte Duygusal Zekâ*. Sistem Yayıncılık, 1. Basım, İstanbul.
- Crombie, D., Lombard, C., Noakes, T. (2009). Emotional intelligence scores predict team sports performance in a national cricket competition. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 4(2), 209-224.
- Çakar, U., Arbak, Y. (2004). Modern yaklaşımlar ışığında değişen duygu-zekâ ilişkisi ve duygusal zekâ. *DEÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6 (3), 23-48.
- Delice, M., Günbeyi, M.ve Fert I. (2010). *Polisin insan hakları gelişiminin bilimsel bir çalışma ışığında incelenmesi*. Adalet Yayınevi: Ankara.
- Epstein, R. (1999). The key to our emotions. *Psychology Today*, 32(4).
- Erdoğan, M.Y., Kenarlı, O. (2008). Duygusal Zekâ ile Akademik Başarı Arasındaki İlişki. *Millî Eğitim Dergisi*, 178, 297-310.
- Erkuş, A. ve Günlü, E. (2008). Duygusal zekanın dönüşümcü liderlik üzerine etkileri. *İşletme Fakültesi Dergisi*, 9, 187-209.
- Erez, A., Isen, A. M. (2002). The influence of positive affect on the components of expectancy motivation. *Journal of Applied Psychology*, 89, 1055–1067.
- Eysenck, M.W., Derakshan, N., Santos, R., Calvo, M.G. (2007). Anxiety and cognitive performance: Attentional control theory. *Emotion*, 7, 336–353.
- Gates, G. (1995). Review of literature on leadership and emotion: Exposing theory, posing questions, and forwarding an agenda. *Journal of Leadership Studies*, 2, 98-110.
- Goleman, D. (1995). *Emotional intelligence*. New York: Bantam.
- Gorsuch, R. L. (1983) *Factor Analysis*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Hoyle, R. H., Panter, A. T. (1995). *Writing about structural equation models*. In R. H. Hoyle, *Structural equation modeling: concepts, issues, and applications*. Newbury Park, CA: Sage.
- Hu, L., Bentler, P.M (1999). Cut off criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 6(1), 1-55.
- Izard, CE. (1993). Four systems for emotion activation: Cognitive and non-cognitive processes. *Psychological Review*. 100.60–69.
- Konrad, S., Hendi, C. *Duygularla Güçlenmek*. (Çev. Meral Tastan). Hayat Yayıncılık, Basari Dizisi :26, İstanbul, 1997.
- Laborde, S., Brüll, A., Weber, J., Anders, L.S. (2011). Trait emotional intelligence in sports: A protective role against stress through heart rate variability? *Personality and Individual Differences*, 51, 23–27.
- Lane, A.M., Meyer, B.B., Devonport, T.J., Kevin, A.D., Thelwell, R., Gill, G.S., Diehl, C.D.P., Wilson, M., Weston, N. (2009). Validation of the emotional intelligence scale for use in sport. *Journal of Sport Science and Medicine*, 8, 289-295.
- Law, K.S., Wong, C., Song, L.J. (2004). The construct and criterion validity of emotional intelligence and its potential utility for management studies. *Journal of Applied Psychology*, 89, 483-496.
- Lazarus, R. S. (2000). How emotions influence performance in competitive sports. *The Sport Psychologist*, 14, 229 – 252.
- Mayer, J.D., Salovey, P.(1993).The Intelligence of emotional Intelligence. *Intelligence* 17 (4): 433–442.
- Mayer, J.D., Salovey, P. (1995). Emotional intelligence and the construction and regulation of feelings. *Applied and Preventive Psychology*, 4, 197–208.

- Mayer, J.D., Salovey, P. (1997). "What Is Emotional Intelligence", In P. Salovey, & D. Sluyter, Emotional Development And Emotional Intelligence: Educational Implications (pp. 3-34). New York: Basicbooks, Inc.
- Mayer, J.D., Caruso, DR., Salovey, P. (2000). Emotional intelligence meets traditional standarts for an intelligence. *Intelligence*, 27(4), 267-298.
- Mayer, J.D., Salovey, P., Caruso, DR. (2004). Emotional intelligence: Theory, findings, and implications. *Psychological Inquiry*, 15(3), 197–215.
- Mellalieu, S. D., Neil, R., Hanton, S., Fletcher, D. (2009). Competition stress in sport performers: Stressors experienced in the competition environment. *Journal of Sports Sciences*, 27, 729–744. doi: 10.1080/02640410902889834.
- Meyer, B.B., Fletcher, T.B. (2007) Emotional Intelligence: A theoretical overview and implications for research and professional practice in sport psychology. *Journal of Applied Sport Psychology* 19, 1-15.
- Meyer, B.B., Zizzi S. (2007) *Emotional intelligence in sport: conceptual, methodological, and applied issues*. In: *Mood and human performance: Conceptual, measurement, and applied issues*. Ed: Lane, A.M. Hauppauge, NY: Nova Science. 131-154.
- Nunnally, J.C. (1978). *Psychometric theory* (2nd Ed.). New York: McGraw-Hill.
- Parker, Summerfeldt, Hogan, Majeski (2004). Emotional intelligence and academic success: Examining the transition from high school to university. *Personality and Individual Differences*, 36, 163-172.
- Pedhazur, E.J. (1997). *Multiple regression in behavioral research* (3rdEd.). Fort Worth, TX: Harcourt Brace.
- Perlini, A.H., Halverson, T.R. (2006). Emotional intelligence in the national hockey league. *Canadian Journal of Behavioural Science*, 38, 109 - 119.
- Phelps, E., Ling, S., Carrasco, M. (2006). Emotion facilitates perception and potentiates the perceptual benefits of attention. *Psychological Science*, 17, 292–299.
- Poskey, M. (2006). *The importance of emotional intelligence in the workplace: Why it matters more than personality*. <http://www.zeroriskhr.com/pdfs/support/hidden/clients/articles/the-importance-of-emotional-intelligence-in-the-workplace-0113.pdf>
- Salovey, P., Mayer, J.D. (1990). Emotional intelligence. *Imagination, Cognition and Personality*, 9, 185-211.
- Schutte, N.S., Malouff, J.M., Hall, L.E., Haggerty, D. J., Cooper, J.T., Golden, C.J., Dornheim, L. (1998). Development and validation of a measure of emotional intelligence. *Personality and Individual Differences*, Vol. 25, s. 167-177.
- Schwarz, N. (2000). Emotion, cognition, and decision making. *Cognition and Emotion*, 14, 433-440.
- Shaffer, R.D., Shaffer, M.A. (2005). Emotional intelligence abilities, Personality and Work Place Performance. *Hong Kong Baptist University Academy of Management Best Conference Paper*, HR: M 1
- Sit, C.H.P., Lindner, K.J. (2005). Motivational orientations in youth sport participation: Using achievement goal theory and reversal theory. *Personality Ind. Differences*, 38: 605-618.
- Sosik, J.J., Megerian, L.E. (1999). Understanding leader emotional intelligence and performance: The role of self-other agreement on transformation leadership perceptions. *Group and Organization Management*, 24, 367-390.
- Sümer, H.C., Sümer, N., Çifci, O.S., Demirutku, K. (2000). Subay kişilik özelliklerinin ölçülmesi ve yapı geçerliği çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 15, 15-36.
- Stefanucci, J.K., Proffitt, D.R., Clore, G.L., Parekh, N. (2008) .Skating down a steeper slope: fear influences the perception of geographical slant. *Perception* 37, 321–323. Doi: 10.1068/p5796.
- Stough, C., Saklofske, D., Parker, J. (2009). *Assessing Emotional Intelligence: Theory, Research, and Applications*. Springer: New York. ISBN 038788369X.

- Ullman, J.B. (1996). *Structural equation modeling (In: Using Multivariate Statistics*. Third Edition, B.G. Tabachnick and L.S. Fidell, Eds.). HarperCollins College Publishers. New York, NY. pp. 709-819.
- Thelwell, R., Lane, A.M., Weston, N.J.V., Greenlees, I.A. (2008) Examining relationships between emotional intelligence and coaching efficacy. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 6, 224-235.
- Yeşilyaprak, B. (2001). Duygusal zeka ve eğitim açısından doğuruları. *Eğitim Yönetim Dergisi*, 25, 139-146.
- Yurdugul, H. (2012). Davranış bilimlerinde ölçek geliştirme çalışmaları için bazı ayrıntılar. http://yunus.hacettepe.edu.tr/~yurdugul/3/indir/FA_OrneklemGenislikleri (Erişim Tarihi 10 Ekim 2014)
- Zizzi, S.J., Deaner, H.R., Hirschhorn, D.K. (2003). The relationship between emotional intelligence and performance among college baseball players. *Journal of Applied Sport Psychology*, 15, 262-269.